

שיר השירים.

PIEŚŃ SALOMONA

PIEŚŃ SALOMONA

ROZDZIAŁ I.

1. Pieśń najprzedniejsza Salomona.
2. Gdyby mnie też pocalował jednym z pocalunków ust swoich! albowiem przyjemniejsze niż wino są pieśczęty twoje.
3. Rozkoszne dla wonności są pachnidła twoje; niby rozlany olejek imię twoje, przeto umiłowały cię niewiasty.
4. Pociągnij mnie za sobą; o, spieszmy się! — wprowadził mnie już król do komnat swoich. Będziemy się radowały i cieszyły tobą, wysławiały pieśczęty twoje bardziej niż wino; słusznie cię miłują!
5. Śniada ja ale wdzięczna. o córy jerozolimskie! jako namioty Kedaru, jako opony Salomona.
6. Nie baczcie, żem tak śniada, że mnie słońce opaliło. Synowie matki mojej wspanęli gniewem na mnie; ustanowili mnie dozorezynią winnic — własnej winnicy mojej nie dozorowałam!

wiad emenduje Bado i Graetz וְנִיחָהּ upoim się, por. jednak דָּבָרךָ Pa. 71, 16. מִשִּׁימִים acc. adverbialis „słusznie”, por. Pa. 58, 2; 75, 3. zam. בוֹשִׁימִים Pa. 98, 9. אֲבוֹנָךְ por. 1 Sam. 18, 22.

5. Do 2, 7. dyalog narzeczonych, w których sobie wzajemnie zachwyty swe wynurzają. Strofa narzeczonej śpiewana w chwili, gdy w słuchnym stroju wobec zebranych a ciekawie ją oglądających gości weselnych staje, ciesząc się, że pomimo śniadłej cery swojej król obłubieniec ją wybrał i nad inne wyniósł. Z fikcyj nadającej narzeczonym tytuł króla i królowej wynika druga fikcja, że scena przeniesiona zostaje do Jerozolimy gdzie ją na dworze Salomona wiejskie druchny jako córy jerozolimskie otaczają. Jest ona cery ciemnej, jak z ciemnego włosa kóz tkane namioty beduńskie „ale tem niemniej piękna jak bogate kotary u drzwi pałacu Salomona.

6. Nie chowana krytycznie spoglądać, por. רָחֵץ Jer. 12, 3. Nie chowana w domu lecz wystawiona na żar słoneczny, nie mogła cery swej pielęgnować, nie przyniosło to jednak uszczerbku wdziękowi jej. פָּךְ l|. 20, 9; 28, 7. pokr. z פָּךְ opalić, vul. decoloravit — כִּי טַרַח z /em. jak Gen 15, 17. W całej książce mowa tylko o synach matki, których w staro-

שִׁיר הַשִּׁירִים

8

שִׁיר הַשִּׁירִים אֲשֶׁר לְשִׁלְמֹה: יִשְׁלָן מְנַשְׁקוֹת פִּיּוֹ כִּי
1
מִטְּבוֹם הַדָּדָף מִיָּהוּ לְרִים שְׁמֵינָה מִטְּבוֹם שִׁמְרֵה
2
עֲלֵיבֵן עֲלֵמֹת אֲחִיבֹד: כִּשְׁמֵינָה אֲחִיבֹד הַרְחִיבָה הַבְּיָאֵן
3
הַמֶּלֶךְ הַדָּדָף מִיָּהוּ וְנִשְׁמַחָה כִּי עֲבִירָה הַדָּדָף מִיָּהוּ
4
מִשְׁרִים אֲחִיבֹד: שְׁחִירָה אֵי וְנִיחָה בְּמֹת יְרוּשָׁלַם
5
כְּאֵלֶּיךָ הַדָּדָף כִּירִישֵׁת שְׁלֵמֹה: אֵל תְּרֵאֵן שְׁאֵן שְׁחִירָתָה
6

1. 1. ש' רבתי

Rozdział 1. Przez rektora dodany napis, jak już wyraz zam. zwykłego w całej książce z stwierdza שִׁיר הַשִּׁירִים jest omówieniem stopnia najwyższego, jak שִׁיר הַשִּׁירִים 1 Król. 8, 27. pieśń najprzedniejsza, najpiękniejsza, mianowicie z nieznanych 1005 pieśni Salomona, 1 Król. 5, 12. Lohse l|. 5 auctoris, por. Pa. 72, 1; 127, 1.

2. Pieśń pierwsza 1, 2—4a opiewa tęsknotę obłubienicy za dalekim narzeczonym. Nagłe przejście od osoby trzeciej do drugiej z powodu wstępującego afektu. Bickell emenduje וְרִי Wyraz ten defektywnie pisany oznacza prawie zawsze pieśczęty, por. w. 4, 4, 10. Przyp. 7, 18. Ezech. 16, 8, 23, 17. gdy forma pełna wry stałe osobę obłubienicę albo przyjaciela określa, por. 1, 13; 2, 8; 5, 1, 3; 7, 12. itd.

3. לִירֵה wt. co się tyczy woni, jak לִירֵים Jez. 32, 1. quod ad principes adinet. Imię twoje przypominające twą osobę pachnie gdy się je wymienia jak olejek wonny, który się roszał וְרִיךְ imperf. hof. od וְרִיךְ por. Jer. 48, 11. Bickell emenduje וְרִיךְ tracki albo trachonicki olejek różany, w. שֶׁן וְרִיךְ gra wyrazów, por. Koh. 7, 1. Z powodu zalet swych jest on przedmiotem cichej miłości licznych dzieciw albo młodych niewiast, por. וְרִיךְ הַחֶלֶב Jer. 7, 14 w haremie się znajdujących, por. 6, 8. które na szczęście Sulamity z zazdrością spoglądają. Biedny pastera w pieśni z królem Salomonem porównany, posiada jak ten liczny harem.

4. Pieśń druga 1, 4 do 2, 7. przedstawia niecierpliwość obłubienicy, która doczekać się nie mogła chwili gdy z narzeczonym sama pozostała — a teraz w najwyższym upojeniu o tej chwili wspomina iączy się z אֲבוֹנָךְ za sobą wpijając, por. 2 Sam. 4, 7; 13, 10 acc. loci jak חֲבִירָה Hag. 1, 9. tu komnaty domowego. Zam. חֲבִירָה wysła-

7. Daj mi znać, o ty, którego umiłowała dusza moja: gdzie pieszsz, gdzie dajesz odpoczywać trzodzie swej w południe? Bo czemuż mam się błąkać jako zakwiefona przy stadach towarzyszy twoich?

8. Jeśli tego nie wiesz, o najpiękniejsza z kobiet, wynijdźże w tropy trzód, a paś koźlątka twoje przy namiotach pasterzy.

9. Do klaczy mojej w zaprzęgów Faraona porównywan cię, przyjaciółko moja.

10. Cudne są licom twoim sznury klejnotów, szyi twojej kolje.

11. Sznury klejnotów złotych sprawim tobie z nakrapianiem srebrnem.

12. Pokąd król w kole swym hawił, wydała narda moja wotni swojeje.

13. Jako mieszek myrry jest mi luby mój, spoczywający na piersiach moich.

14. Jako kiść cypru jest mi luby mój na winnicach Engedi.

do opisu kosztowności zdobiących głowę oblubienicy *תָּרַח* wł. rząd, tu sznury pereł lub innych klejnotów zwieszających się z obu stron zdobiącej głowę bindy albo do okalających oblicze przednich pukli włosów wplecione — również oznaczają również sznury klejnotów, np. koraliki tworzących naszyjnik od *יָרַח* przewiercić i *נִזְרָא* — *נִזְרָא* piel. od *נָזַר*.

11. Przyrównując jej piękniejszą jeszcze osobę zwraca się mówiący do otaczających go kobiet *נָזַר* por. Gen. 1, 26. Guziczki złote nakrapiane punkcikami srebrnymi — *עַל* zaopatrzono por. *עֲבֹרָה* 25, 4. Domyślne: a wetydy łatwo go znajdziesz.

12. Do w. 14. strofa narzeczonej, *עַל* „podezas”, dopełnić przez *תָּרַח* hawił *נִזְרָא* koło otaczających króla dworzan, oznacza tu prawdopodobnie uroczysty pochod towarzyszącego oblubienicowi orszaku weselnego, por. 3, 6, 11. *וְרָד* tu nie o roślinie lecz o wonnym olejku narodowym, który z korzenia jej się dobywa a który kobiety w sflakoniku na piersiach nosiły. W wierszu tym określa ten olejek a raczej sromat jego tęsknotę narzeczonej, pragnącej jak najrychlej z oblubieniem się połączyć.

13. *וְרָד* od *וְרָד* zwijać, zawiązać, wł. woreczek, mieszek — jest on dla mnie jakby mieszkem albo pudrkiem z żywicowym preparatem myrry, który na piersiach moich spoczywa i orzeczwiącą wonią swą przenika.

14. *כִּיִּץ* krzew albo kwiat cypru czyli alheny arabów *כִּיִּץ* kiść, gro-

שְׁשׁוּפְתַי הַשָּׁמֶשׁ כִּנְיָ אִמִּי הַחֲרוֹבִי שְׁלֵמִי וְנָמְרָה אֶת־
7 הַחֲרוֹבִים כִּרְפִי שְׁלֵי לֹא וְנָמְרָה: הַנְּגִידָה לִי שְׁאֵבֶהָ
נִפְשִׁי אֵיכָה תִרְעֶנָּה אֵיכָה תִרְבִּיץ בְּאֶהָרִים שְׁלֵמָה אֶהְיֶה
8 כְּעֵמֶתָה עַל עֲדָרֵי הַחֲרוֹבִים: אֲכִילָא תִדְעֶנָּה לֹד הַנְּהַף כְּנִשְׁתִּים
אֲצִירְךָ כְּעֶקְבוֹ הַצֹּאן וְרַע אֶת־יְדוֹתֶיךָ עַל מִשְׁקֵמֹת
9 הָרָגִים: לְחֶסֶתִי בִרְכָבִי פָרְעֵה דְמִיִּתְךָ וְרַעֲתִי: נָאֻ
10 לְחֶנְךָ בְּחֹרִים צֹאנְךָ בְּחֹרוֹתֶיךָ: תִּחַר וְהֵב עֲשׂוֹרֶיךָ
עַם וְקִדּוֹת הַחֲסִדִים: עַד־שְׁמַעְלֶיךָ מִמֶּסֶבֶת רִדְתִּי וְנָתַן וְרִידְתִּי
13 אֲדוֹר הַחֶדֶר וְדוֹרִי לִי בֶן־שָׁנָי קָלִים: אֲשַׁבֵּל בְּחֶסֶר וְדוֹרִי
14

zytności za jedynie prawdziwych rodzonych braci mających prawo autorytetu nad siostrą uważano — *וְנָזַר* od *נָזַר* por. Gen. 41, 11; 45, 24. Winnice zwykle na wyżynach położone wystawione są najczęściej na działanie słońca — *וְרָד* moja winnica określa tu wdzięki oblubienicy.

7. Do wiersza 9. urywek z innej pieśni, w której się młodzi o miejscu spotkania umawiają, według w. 4. bowiem dzień ślubu już minął — *אֵיכָה* por. Gen. 37, 19. *נָזַר* w narzeczcu północnym tyle co *נָזַר* — *נָזַר* tobie. Południe było czasem wypoczynku, por. *נִזְרָא* 2 Sam. 4, 5. *שְׁמֵה* zam. zwykłego *שְׁמֵה* zakwiefona, por. *עַל* *נָזַר* Pa. 104, 2. w znaczeniu „kędzisz”, Gen. 38, 14. *נָזַר* biorąc *נָזַר* zam. *נָזַר* albo zam. *נָזַר* jako błędząca, tulająca się.

8. *וְרָד* por. *וְרָד* Ij. 5, 27. *נָזַר* artykuł określa stopień najwyższy *נָזַר* w znaczeniu „namoty”, por. Ezech. 25, 4. Domyślne: a wetydy łatwo go znajdziesz.

9. Strofa narzeczonego 9—11. *תָּרַח* się ściśle z wierszem 6. słowa narzeczonej, odzywającej się tak skromnie o piękności swojej, budzi najwyższy entuzjazm oblubienicy, obniecnie ją męta, który w roli Salomona występując, w szczególności wzrost i dumną postawę jej, por. 6, 4. wychwala i do najszlachetniejszych klaczy w zaprzęgach Faraona ją porównywa. *בִּדְדֵה*, *Delitzsch* i inni usprawiedliwiają to porównanie przykładami zaczerpniętymi u klasycznych autorów starożytnych. *וְרָד* od *נָזַר* klacz, *עֲקֻבָּה* oznacza prawdopodobnie starą formę *st. constr.* por. Gen. 49, 11. *נָזַר* biorą ten wyraz w znaczeniu zbiorowem, tak że ją oblubieniec do całej kawalerii Faraona porównywa. Rydwan króla egipskiego był wzorem dla paradnego powozu Salomona na którym tylko królowi zasiadać było wolno. O uszupicy tego przywieju wspomina 2 Sam. 15, 1. 1 Król. 1, 5. O stadninch Sal. por. 1 Król. 5, 6; 10, 28 *נָזַר* piel. w konst. z 5 por. *וְרָד* Ij. 46, 5.

10. Porównanie do klaczy i wspaniałej jej uprzęży tworzy przejście

15. O jakoś ty piękna, przyjaciółko moja; o jakoś ty piękna! Czyz twoje niby oczy gołębiczy.

16. Jakżeś ty piękny luby mój, i jak nadobny! a to łoża nasze, które zawsze się zieleni.

17. Stropy domów naszych z cedrów, gonty nasze z cyprysów.

ROZDZIAŁ II.

1. Jam róża Saronu, lilja dolin.

2. Jako lilja między cierniem, tak przyjaciółka moja między dziewczycami.

3. Jako jabłoni między drzewem leśnem tak luby mój między młodzieńcami. W cieniu jego bawiłam tak chętnie, a owoc jego słodkim był podniebieniu mojemu.

4. Powiódł mnie do sali wina, a chorągwią jego nademną miłość.

5. Pokrzepcie mnie tymi sokami, posilcie mnie temi jałbuskami, bom chora z miłości.

6. Lewica jego spoczywa pod głową moją, a prawica jego mnie pieści.

7. Zaklinam was, o córy jerozolimskie na sarny i lanie zaletni, kłóremi się od wielu odznacza — *בנות* tyle co młode kobiety, por. *אשרות בנות* Gen. 30, 13, itd.

8. Narzeczona odpowiada podobnem porównaniem. Jabłoni nie wyróżnia się bujnym rozrostem, ale soczystym, słodkim swym owocem, dla którego najchętniej pod cieniem jego się przebywa, czyli w języku erotycznym, rozkoszuje się jego pieszczotami — *בנים* w przeciwstawieniu do *בנות* młodzień *אשרות* piel. silnie, gorąco pragnąc.

4. Do wiersza 7, opisuje narzeczona tę rozkosz — *בית ויין* oznacza tu komnatę weselną jak *דורי* 1, 4, wino bowiem wyobraza w symbolice miłości to samo co jabłko w poprzednim wierszu. Chorągiew nie jest obrazem opieki lecz jak wszędzie w P. Ś. sygnałem wzywającym do gromadzenia się albo znakiem za którym się idzie, tu znakiem miłosnym pana młodego, aby narzeczona za nim poszła i powoliła mu być.

5. Namietny uścisk narzeczonego przennika ją drżeniem rozkoszy tak że głębokiem wstrząśnieniem wyczerpana bliską odmlenia się czuje *אשרות* piel. silnie podpierad, tu przez podanie orzeźwiającego pokarmu *אשרות* piel. por. Ij. 17, 13. *אשרות* powiada z owoców albo suszonych grom, por. 2 Sam. 6, 19. Jez. 16, 7. Hez. 3, 1.

6. Obraz spełnionych, gorących pragnień.

7. Narzeczona zaklina gości weselnych, aby uczynni mi tadcami i spie-

15 לִי כְּכַרְמֵי עֵץ נָדִיר: הַגֶּזֶן יָפָה רֵעֵתִי הַגֶּזֶן יָפָה אֶעֱבֹד
16 יָקִים: הַגֶּזֶן יָפָה דֹדִי אֵת נְעִים אֶרְעִישֵׁנִי בְּהֶעָנֶה:
17 קִרְוֹת בְּמִטֵּה אֲדוֹם רְהִטְנִי בְּרוּחֵם:

ב.

1 אֲנִי חֲבַצְלֵת הַשָּׂדֶה שְׂוֹשַׁעַת הַשָּׂמְקִים: כִּשְׁשֻׁפָּה בֵּין
2 הַחֲדָדִים בֵּין רֵעֵתִי בֵּין הַבְּנוֹת: כַּתְּפוּחִי כַּעֲצֵי הַנֶּזֶר בֵּין
3 דֹדִי בֵּין הַבָּנִים כַּבָּלוֹ הַמִּדְרִמִּי וְשִׁבְתִּי וּפְרִי מִיִּתְּיָהּ לְחֵמֶה:
4 הַבִּיאֵנִי אֶל־בֵּית הָאֵלֶּן וְדִקְלוֹ עָלַי אֲהַבֶּה: כַּמְּלִחֵי כַּאֲשֵׁרֹת
5 הַבְּדוּרִי כַּתְּפוּחִים קִרְוֹלֹת אֲהַבֶּה אֵי: שְׂמֹאלִי תַחַת
6 לְרֵאשִׁי וְיָמִינוֹ תַּחְבֵּרְנִי: הַשִּׁבְעֵתִי אֲהַבֶּם בְּיַד יְרוּשָׁלַם

17. v. 4. רהטני פי v. 4. קצן בוק

no, które kwiat ten tworzy a którego płatkami kobiety wschodnie palce i pamiokcie sobie barwily. Przenosi się ona w wyobraźni do bogatych wianic które sobie Salomon na górskich stokach En Geddi, po zachodniej stronie morza martwego założył, Koh. 2, 4. gdzie między innymi i krzew alheny dojrzewał.

15. Strofa oblubieńca tą miłością zachwyconego — *עני zam. עני* por. *עני* por. *עני* Hal. 3, 19, oczy, w których się czystość i łagodność przebija.

16. Do 2, 3. strofa narzeczonej — *עץ* o lotnicy maledzieńskiej. por. Przep. 7, 16. *עני* jak *עני* Pa. 92, 11. *prawdop.* mowa tu o pokropionej światłem pachnącym substancjami pościeli.

17. Ponieważ w pieśni pan młody osobę Salomona a panna młoda osobę królowej przedstawia, przypisuje się im i stosowny wspaniały pałac, stąd *בית* piel. toślowany cedrami 1 Król. 7, 7, a posiadający nawet jak świątynia gonty z cyprysów 1 Król. 6, 15. Istnie miejsce gdzie się gonty dachu zbierają — *בית* aram. *בית*.

Rozdział 2, 1. *חבצלת* w ciepłszych okolicach pospilita cebulasta roślina o lodydze bezlistnej, pokryta kwiatem cielistego koloru Colchicum autumnale, narcyz, szafran iak różą różę, który po sianoście tysiącami się rozrasta, por. Jez. 35; 1. Saron, słynna równina rozciągająca się nad wybrzeżem morza Śródziemnego od Joppy do Cezarei *עני* lotus, lilja szkarłatna, por. 5, 13. *שקום* oznacza tu specjalnie niziny po obu brzegach Jordana, 1 Kron. 12, 16. Do tych pospolitych kwiatów porównywa się w skromności swojej Salamiat.

2. Strofa narzeczonego. Odpiera on złytk skromne o sobie mniema nie narzeczonej innym porównaniem. Prostota, niewinność, wdzięk są

polne : O, nie budźcie, nie rozbudzajcie miłości, póki nie za-
pragnie.

8. Głos lubego mego! Oto nadchodzi, sadyi przez góry,
przeskakując przez pagórki.

9. Luby mój podobny do sarny albo do jelenia młodego.
Już stanął za murem naszym, wygląda z okien, wypatruje
z poza krat.

10. Ozwal się luby mój, i rzekł do mnie: wstańcie przy-
jaciółko moja, śliczna moja, przyjdź!

11. Bo oto przeszła zima, deszcz ustal i przeminął.

12. Pączki się ukazują na ziemi, pora śpiewu nastąpi,
a głos synogarlicy się rozlega w kraju naszym.

13. Figowiec czerwieni niedojrzałe owoce swoje, a lato-
rosłe rozkwitłe noszą woń. Wstańcie, przyjaciółko moja, śli-
czna moja, a przyjdź!

14. Gołąbko moja w rozpadlinach skalnych, w szczelinach
piętrzących się opok, ukaz mi oblicze twoje, niech usłyszę
głos twój, bo słodki twój głos, a oblicze twe uroczę.

15. Schwytajcie nam lisiałka, liszki małe, niszczące win-
nice, gdy winnice nasze w rozkwicie.

nych pęcznied, sokiem się napelnid, stąd balsamowad — w wyraz słony
z wot wot wot blask, błyszczący kwiat, ta kwiat winorośli, który
nieporównanie delikatną wot roztacza — z od zot byd twardym, ozna-
cza pierwszy niedojrzały jeszcze owoc figowca. Narzeczony kończy pro-
bę swoją temi samemi co poprzednio słowami.

14. Sulamita opowiada dalej jak ją z górskiego ukrycia w którym
mieszkała za sobą pociągnął. Gołąbko, przydomek pieszczołty, gołąb
dziki gnieździ się w urwiakach i szczelinach skalnych, por Jer. 48, 28,
albo też w scianach głębokich studzien, Wetzstein — יָמַי albo יָמַי
z arab. chadża łupad, wyrwa, rozpadlina w skale, por. Jer. 49, 16, Obad.
3. naturalne stopnie które piętrzące się nad sobą głązy wytwor-
zają, zwłaszcza w stromych zboczach górskich nad brzegiem morza na-
potykanę, por. Ezech. 38, 20 טַרְיָד pl. zam. טַרְיָד oznacza oblicze w ca-
łej pełni swej piękności.

15. Sakody które liay w winnicach wyrządzają, symbolizują cierpie-
nia i troski, które stan matieżni dla kobiety sprowadzają i piękność
jej podkopują. Sulamita powtarza narzeczonemu te słowa znanej piosenki,
których znaczenie mu nie obce. Gdy winnice nasze, zwłaszcza wtedy
gdy wdzięki nasze dziewczęce w najwyższym rozkwicie się znajdują.

בְּצִבְאוֹתַי אִם בְּאֵילֹת שִׁדְדָה אֲסִיטְעוּרָה וְאִם חֲשִׁירוֹרָה
8 אֲתִיחַבְבֶּנָּה עַד שִׁמְחָתָי: קוֹל דּוֹדִי הַגְּדִינָה כִּי מְדַלֵּג
9 עַל־הַהָרִים מִקַּפֵּץ עַל־הַנְּקָעוֹת: דּוֹמָה דּוֹדִי לֵאבִי אִם
10 לַעֲפַר הָאֲבִלִים הַגְּדִינָה עִמָּד אֲחֵר קָתַלְנוּ מִשָּׁגִים מִד
11 הַסֵּלֶטוֹת מִצִּיץ מִדְּהַרְבָּקִים: אֲנִי דּוֹדִי וְאָמַר לִי קוֹמִי
12 לְךָ בַעֲתֵי יָפוֹתִי וְלִבִּי לְךָ: כִּי־הִנֵּה הִשְׁקִי עֵבֶר הַשָּׁשׁ
13 הַלֶּהֶט הַשֶּׁלֶט לִי הַנְּבִיטִים נִרְאָה בְּאֵרֶץ עֵת הַמָּוִר הַיָּבֵשׁ וְגֹאֵל
14 הַמָּוִר נִשְׁמַע בְּאֵרֶצְנוּ: הַתְּאֵהָה הַהֵמָּה שְׁלִיחַ וְהַנְּבִיטִים
15 סִמְרָה נִתְּנָה רִיחַ קוֹמִי לְךָ דַּעֲתָה יָפוֹתִי וְלִבִּי לְךָ: יָנִי
בְּהֵנֵה הַשֶּׁבַע בְּסִמֵּר הַמְּדוּרָה נִרְאָה אֲתִי מְרָאֵךְ
הַשָּׁמַיִם אֲתִיכֹלְהָ בְּרִיקוֹלָה עֵבֶר וּמְדַאֵךְ אֲנִי: אֲהִי

11. v. הסנו קיי v. 13 לך קיי v. 14. v. יתי

wami błogich marzeń miłosej jej ekstazy nie przerwali — zaklina ich
że na sarny i łanie dlatego, że i one również jak miłość są plochliwe
i za najmniejszym szaleństwem pierzchają.

8. Pięć trzecia przedstawia z drobnemi przerwami do w. 17. scenę
z czasów narzeczeństwa, przez Sulamitę opowiedziana, Ze zbliżającą się
wiosną, gdy długiemi zimowe deszczem ustąpi, stoi Sulamita przed samotnym,
głęboko w górach ukrytym i bujnymi winnicami otoczonym domem swoim
i wypatruje z tęsknotą obłubieńca. Narzeczone spozstrzegł zdaleka zbliżają-
cą się szybko postać i poznaje odgłos kroków jego — jak znany jej
szaleł kroków, por. Gen. 3, 8. albo też radośny okrzyk, którym ją wita
pup wł. osiągnął członki, zebrad się do sukcu.

9. raz jelonek jak w arab. gufr. młoda dziewczyna, podobnie waz młody
lew. Już stoi on poza okalającym murem, na który się wdziera, szuka-
jąc jej wzrokiem i zaglądając przez jedno i drugie z wysoko umieszco-
nych okien, por. Sęd. 5, 28. raz wł. kład wzrokiem, filowad, iżim, by-
stro spoglądad, szybki błysk oczu rzucił.

10. Gdy ją narzeczone spozstrzegł, przemówił do niej, prosząc, aby za
nim poszła.

11. waz w formie waz.

12. Obraz wiosny waz kwiat, przypomina waz miesiąc kwiatów waz
raz czas śpiewu ptaków, nie jak inni oburzynania winorośli. Synogarlica,
ptak wędrowny, wraca kwiatując wiosnę.

13. raz od. Delizscha czerwienid się, porównywa on to słowo z wy-
razem waz pszenica, od czerwonej jej barwy tak nazwanej, wedle in-

16. Mój luby jest mój, a jam jego, który pasie między liljami.

17. Zanim wonie ochłoda dzień, a pomkną cienie, pozyczij mój luby, a bądź podobny do sarny albo do jelenia młodego na rozpuklinach gór.

ROZDZIAŁ III.

1. Na łożu mojem w nocy szukałam tego, którego umiłowała dusza moja; szukałam go, alem go nie znalazła.

2. I tak wstanę i okrążę miasto, po rynkach i po ulicach chcę szukać tego, którego umiłowała dusza moja; szukałam go, alem go nie znalazła.

3. Napotkali mnie stróże, krążący po mieście: Teg! którego umiłowała dusza moja, czyście go widzieli?

4. Ale zaledwim ich minęła, znalazłam tego, którego umiłowała dusza moja. Uchwyciłam się go, a nie puszczę, póki go nie zawiodę do domu matki mojej, do komnaty rodzicielki mojej.

5. Zaklinam was, o córy jerozolimskie na sarny i lanie polne, o, nie budźcie, nie rozbudzajcie miłości, póki nie zapragnie!

6. Któż to jest, co tam występuje z puszczy jako słupy dymu, owiane wonią myrry i kadzidla i wszelakięgo proszku kramarzy?

2. שׂוֹמְרוֹתָי נִשְׁעוּ בְּלִבִּי מִיִּשְׁרָאֵל תֵּדָע, por. 7, 9. שׂוֹמְרוֹתָי נִשְׁעוּ zam. w równoległym wrywku 5, 2. קוֹץ, rynek, ulica, por. Przyp. 7, 8. Koh. 12, 4.

3. Stróże, por. Ps. 127, 1. Jez. 21, 11; 62, 6. Szukanie pasterza po ulicach miasta usprawiedliwia się tem, że opowiadanie jest fikcją a nie rzeczywistością. Pytanie wyrażone dramatycznie zam. רִשְׁמוֹתָי.

4. Ta chwila snu urzeczywistniła się, posiada ona tego, którego szukała i nigdy go już nie puści — אִישׁוֹי מִיָּד מִיָּד, od רָחַם — w. 2, 9. וְרָחַם por. 1, 4. וְרָחַם por. Hos. 2, 7.

5. Zakończenie monologu zwraca się do cór Jerozolimy czyli gości weselnych, aby jej w błogiem posiadaniu ukochanego nie przeszkadzały, por. 2, 7.

6. Piętną piątą, w. 6—11. opiewa pochód niesionej na weselnym tronie oblubienicy — וְתָמָר formula powtórzona 6, 10; 8, 5. odnosi się nie do wyrazu כְּבוֹד wierszu 7. zam. nie tam lecz do osoby narzeczonej, ponieważ widzowie miarkują że to pochód weselny. Zrazu uk-

לֵט שְׁעָלִים שְׁעָלִים הַמֵּנִים הַחֲבָלִים כְּרָמִים וְכַרְמֵי
 סִמְרָי: דוֹדִי לִי וְאֵנִי לוֹ הַדְּלָה בְּשׁוֹשְׁנִים: עַד שְׁפֹתַי
 חִיּוֹם וְנֶסֶם הַבְּלָלִים סֶבֶב דְּמֵהֲדָקָה דוֹדִי לֵאבִי אֵי לַעֲפָר
 הַאֲלִים עַל־דָּרִי כְּתֹר:

3

עַל־מִשְׁכְּבוֹ מַלְלֹת מַלְשָׁתִי אֵת שְׂאֵבֶהָ נִפְשִׁי מַלְשָׁתִי
 וְלֹא מִצְאָתִי: אֲלֹמָה לֹא וְאִסְבֶּהָ כְּעֵר בְּשִׁנְיָם
 וְכַרְחֹבוֹת אֶמְצְאֶה אֵת שְׂאֵבֶהָ נִפְשִׁי מַלְשָׁתִי וְלֹא
 מִצְאָתִי: מִצְאֵלִי הַשְּׂמֵרִים הַסִּבְבִּים כְּעֵר אֵת
 שְׂאֵבֶהָ נִפְשִׁי רֵאִתָּם: מִמֵּנֶם נִשְׁעַרְתִּי מִתֵּם עַד
 שְׂמִצְאָתִי אֵת שְׂאֵבֶהָ נִפְשִׁי אֲחֹזְתִּי וְלֹא אֲרַפְנֵ עַד
 שְׂהַבִּאתִי אֶל־בֵּית אִמִּי וְאֶל־דָּרִי הַיְרֵקִי: הַשְּׂבָעִתִּי
 אֶהְבֶּם בַּיּוֹם יְרוּשָׁלַם בְּבָבֶלִית אֵי בְּאֵלֹת הַשָּׂדֶה אִם־
 תֵּעָרֶוּ וְאִם־תֵּעָרְוּ אֵת־הַשְּׂאֵבֶהָ עַד־שְׂמִצְאָתִי: מִי וְאֵת
 עֲלֶה מִן־הַמִּדְבָּר כִּתְמִרֹת יִשְׁעֵן מִתְמַרְתִּי מִן־וְלִבְנֵה מִלֵּל

v. 15. כִּי־אֵת מִתֵּם

16. Ten i następny wiersz zdaje się być wrywkami z innej pieśni, łączący się może pierwsiakowo z wierszem 7. Czerwone lilje są obrazem ust narzeczonej, por. 6, 3.

17. Póki się nie ochłodzi dzień, póki zmierzchnie nie zapadnie, por. Gen. 3, 8. Po zachodzie słońca znikają cienie, przedtem przedlatują się por. Jer. 6, 4. Koh. 8, 13. Ps. 102, 12. Imi odniesz to wyrażenie do poranku, w którym również wiatr się zrywa a cienie przed wschodem słońca pierzchają. ze nie „wróć się” lecz poczmi, swróć się do danej czynności, por. 102, 20. וְרָחַם מִי לֵאשׁוֹ Koh. 2, 20. zatem uczył się podobnym misnowicie do młodych, resztek jeleni które wesoło bawic się umięją tak baw się i ty w góry rozzerwane, pełne urwiak i rozpadlin od wra kawał, wrywek, zd. innych tyle co w 102, 20. Hexapli ἡμῶν ἡμῶν, wyrazu oznaczającego wonny korzeń indyjski. W każdym razie stanowi to alegoryę wdziki narzeczonej malującej.

Rozdział 3. Pieśń czwarta w. 1—5. opisuje niespokojny sen narzeczonej targanej tęsknotą a przymtem bolesną niepewnością czy jej oblubieniec nie opuścił — sen ten powtarza się kilkakrotnie, tak że w końcu pełna trwoży się zrywa, aby go szukać. Opowiada go Salomita już po szczęśliwym połączeniu się z ukochanym.

2. Zęby twoje jako świeżo postrzyżone stado owiec wyszłe z pławiska, z których każda bliźnięta rzuca, a żadna nie roni.

3. Jako sznur szkarlatny są wargi twoje, a usta twe nadobne. Jako płatek granatu skroń twoja z poza zasłony twojej.

4. Szyja twoja jako wieża Dawida wzniesiona dla broni, tysiąc tarcz zawieszono na niej, wszystkie puklerze rycerzy.

5. Obie piersi twoje jako jelenki młode, jako dwoje bliźniąt sarnich, które się pasą między liljami.

6. Zanim wionie ochłodą dzień, a pomkną cienie, wnijdę na górę myrry, na pagórek kadzidel.

7. Wszystkie ty piękna, przyjaciółko moja, a niemasz skaży na tobie!

8. Zemną z Libanu, narzeczono, zemną z Libanu pójdź! Spojrz z wierzchołka Amany, z wierzchołka Seniru i Hermonu, z jaskiń lwich, z wysokich legowisk lampartów.

9. Uchwyliłaś mnie za serce, siostró moja, narzeczono! uchwyliłaś mnie za serce jednym spojrzeniem twojem, jedynym łaciuzkiem szyjki twojej.

10. O, jak słodkie są pieścizoty twoje, siostró moja, narzeczono! O, jak daleko rozkoszniejsze pieścizoty twoje niż wino, a woń pachnieł twoich niż wszystkie aromaty!

7. Oblubieniec wyczerpnął potok swoich uniesień.

8. Zdaniem Ewalda zapewnia tu narzeczony narzeczoną swoją, że może za nim wędzić śmiało iść, że ją silna obrona nad wszelkie przepaście przeniesie, od wszelkich niebezpieczeństw obroni. Inaczej *Del*, który Salomona za bohatera melodramatu uważa: chce on jej ze szczytów tych gór pokazać piękny kraj, który berła jego podlega. Amana, grupa gór antylibańskich, z której się rzeka teje nazwy, obecnie Barada, w pobliżu Damaszku rozlewa, por. 2 Król. 5, 12. Hermon, najładziej ku południowi wysunięta grupa w łaciuzku tychże na dwadzieścia mil ciągnących się gór, z której Jordan początek swój bierze. Snir, por. Deut. 3 9, 1 Kron. 5, 23.

9. 221. pić, trafić do serca albo chwycić za serce, oczarować. 222 rząd, sznur jakichś bądź klejnotów, który już dłatego, że do osoby ukochanej należał, szczególniej ceny i powabu nabiera.

10. Wszystko co ją otacza zachwycą go, ponieważ we wszystkim duszę jej wychwycą *Del* *he* *he* *he* por. 7, 2. *Del* 1, 2.

2 שֵׁנֶךָ כְּעֶרְדַּת הָעִשִׂים שֶׁחֲלָשִׁי מִמֶּנּוּ נִלְעָד׃ שֵׁנֶךָ כְּעֶרְדַּת
הַקְּצִיבוֹת שֶׁעֲדוּ מִיִּרְחֻקָהּ שֶׁכֵּלֶם מִהֶאֱמִינֹת וְשֶׁבָּרָה
3 אֵין בָּהֶם׃ קָרַחַט שִׁשִׁי שֶׁפָּתַח לִי וְיִדְבַר לִי אֵינִי כִפְלֵה
4 הַרְמוֹן רִחְמֵהּ מִבְּעַד לִצְמִיחָה׃ כִּמְהֵרָה דֹדִי צִיאֵרָה כִּי
לְהַלְפִינִי אֶלֶף הַמָּוֶן תִּקְוִי עֲלָיו כֹּל שְׁלֹשׁ הַמַּקְרִים׃
5 עֲנִי שִׁירָדִי כִשְׁנֵי עֶפְרַיִם הַאֲמִינִי צִבְיֹת הַרְעִים כִּשְׁנֵי עֶפְרַיִם׃
6 עַד שֶׁפָּתַח לִי אֵין וְגַם הַבְּלָלִים אֶלָּי לִי אֶלִיִּיִר הַמִּדֹּר
7 וְאֵלֵי נִבְשֵׁת הַלְבָבוֹתִי׃ כִּכְדָּר יִפֶּה נִשְׁתִּי וַיִּמֵּן אֵין קָדֹ׃ אֵינִי
8 מִלְבָּנִן כִּכְדָּר אֵינִי מִלְבָּנִן תְּבוּאֵי תִשְׁרִי וְיִמֵּן אֵין קָדֹ׃ אֵינִי
מִרֵּאֵשׁ שֵׁנֶךָ וְהַרְמוֹן מִמְעֻנֹת אֲצִיזֹת מִהַרְבֵּי מַקְרִים׃
9 לִכְבֹּתִי אֲצִיזֹתִי לִבְבֹתִי בְּאֶתֶר מִשְׁעִירֵי בְּאֶתֶר עֲנִי
10 מִצִּוּרֵיךָ׃ מִהַרְבֵּי רִבּוֹן אֲהִינִי בְּקֶה מִהַרְבֵּי דֹדִיךָ מִנּוֹן

ד. י. יא. שיר. 9. v. 221. קי

2. Obrzą liniącej białoci — 222. ścinać, o owcach strzydz. dom. 221. Ranać bliźnięta *kif*, demom. od słowa *kar* zgładzić się, pasować do siebie *rocz* wł. postawiona miłobych, tu w znaczeniu być bezpłodną, ronić, wogóle obraz zdrowia.

3. 222. organ mowy poetycznie zam. usta. *Welle Sept.* i rabinów twoja mowa co jednak mniej związkowi odpowiada.

4. Wysuska, pięknie uformowana, bogato przyozdobiona szyja porównana do wieży, na której się broń zawiesza, por. *Ezech.* 37, 10. Ety-mologia wyrazu *hermon* niejasna, *welle Kimchi* i innych od *her* zawieszac i *mon* ostrza mieczów, *welle Ges.* z arab. *talifa*, *ginyq*, stąd *malaf* miejsce saguły, pustynia, *welle Ewald* z arab. *hif*, *gato* ustawiony ha-fice wojska, t. j. wieża słudowana dla pomieszczenia licznych zastępów wojennych, *welle Gratz* jest to gr. *ἑλμαῖος*; *aty* z niej daleki widok otworzyć, *welle Del.* od *at* zejść się, przystawać do siebie, a zatem w stykających się ze sobą rzędach, wystających nad sobą tarasach, *welle babilońsko-asyryjskiego stylu* — 222. por. *Ezech.* 27, 11.

5. Wznoszące się nad łonem piersi, porównane do pary saren na kwicistej łące się pasących — 222. *pl.* od *222*, 9, 17. *Welle fem.* od *222*.

6. Obraz odurzających, wdzięków dziesiętych, stanowi głos z wafu nie należąca. *Del.* i inni uważają to za słowa skromnej Salumity, która przed natarczywością oblubienca aż do wieczora w znienitych miejscach, na górze myrry i pagórku kadzidel schronić się pragnie.

11. Patoką sączą się usta twoje, narzeczono! miód i mleko pod językiem twoim, a wonność szat twoich jako wonność Libanu.

12. Ogrójcem zamkniętym jesteś, siostrzo moja, narzeczono! zdrojem zamkniętym, źródłem opieczętowanym.

13. Latorośle twoje są gajem granatów i owoców rozkosznych z kwiatami cyprów i nard.

14. Narda tam i szafran, wonna trzcina i cynamon wraz z wszelakiego rodzaju krzewami kadzidla; myrra i aloes i wszystkie najprzedniejsze aromaty.

15. O źródło ogrodów, krynico wód żywych, które spływają z Libanu!

16. Zerwij się wietrze północny, a przyjdź południowy, wioń po ogrójcu moim, aby popłynęły aromaty jego! Niechaj wnikądzie obłubieniec mój do ogrójca swego i niechaj pożywa rozkoszne owoce swoje.

ROZDZIAŁ V.

1. Wszedłem do ogrójca mego, siostrzo moja, narzeczono: zebrałem myrrę moją wraz z balsamem moim, spożyłem plastr mój wraz z miodem moim, wypilem wino wraz z mlekiem mojem: Jedźcie towarzysze! pićcie i upijcie się przyjaciela!

2. Ja śpię, ale serce moje czuwa. Głos obłubienca mego, który kołacie! Otwórz mi, siostrzo moja, gołąbko moja, czysta moja! albowiem głowa moja pełna rosy, sploty moje kropli nocnych.

niąjący się chłodny i ciepły wiatr sprzyja roślinności, rozbudzając zarazem całe fale odorujących aromatów. יי eufemizm, por. Gen. 16, 2. Pa. 51, 2. itd.

Rozdział 5. Zebrałem, spożyłem, wypilem są eufemizmami — יי por. רשב 1. Sam. 14, 27. Zdaniem Wetsteina wywya tu pan młody druzhów swoich aby do nocy zasiedli, wedle innych, aby za przykładem jego poszli i również się żenili.

2. Do 6, 3. pieśń siódma, w której narzeczona po wstępnej opowieści, por. 3, 1—4 zalety obłubienca opisuje. Spać gdy serce czuwa znaczy śnić. I wo śnie jest cała dusza jej ukochanym zaprzęgnięta, za najmniejszym też zszesłem się zrywa ręk pojedynczy kosmyk włosów, który bez zszeszczenia głowy ściąć można.

11 וְרִיחַ שְׂמֵנֶיךָ מִכֶּלֶת בְּשָׂמִים: נֶפֶת תְּחַפְּפֶה שְׂמֵנֶיךָ בְּקֶלֶה
 12 דְּבִשׁ וְחֵלֶב תִּסְבֹּחַ תִּסְבֹּחַ לְשֹׁנֶיךָ וְרִיחַ שְׂלֵמֶיךָ בְּרִיחַ לְבָנָן:
 13 הַן יִשְׂעוּ אֲחֹתִי בְּקֶלֶה גֵלָּה וְגֵשֶׁל מִשְׁעוֹ הַחֹמֶם: שְׂמֵנֶיךָ
 14 פָּרֻסִים רִמּוּלִים עִם פְּרִי מְרִירִים בְּרִירִים עֲשִׂימְרִידִים: מְרִירָה
 15 וּכְרֹסֶם קֶלֶה וְקִנְמֹן עִם כֶּלֶאֱצִי לְבֹנָה מִן הַתְּחִלָּה עִם
 16 כֶּלֶרְאֵשׁ בְּשָׂמִים: מִשְׁעוֹ מִלֵּם כֶּאֱד מִן הַיָּם וְהָאֵשׁ
 17 מִן הַקִּיָּין: עֲרִי צִפּוֹן וְבוֹאֵי מִיָּם תִּהְיֶינָה יָגֵן וְלֵךְ בְּשָׂמֶיךָ
 18 וְבֵא דוֹדֵי קִנְיָ וְיֶאֱכֹל פְּרִי מְרִירָה:

1 בְּאֵתִי לִמְעַן אֲחֹתִי בְּקֶלֶה אֲרִיבִי מִרֵּי עֵשׂוֹבֶשׁוֹ אֲבָלֵתִי
 2 יַעֲרִי עֵשׂוֹבֶשׁוֹ שְׂמֵנִי יִי עֵשׂוֹבֶשׁוֹ אֲבָלֵתִי רֵעִים שְׂמֵנִי
 3 וְשִׁבְרוּ דוֹרִים: אֵי יִשְׂעוּ וְרֵעִי עִם קֶלֶה הַיָּם הַיָּם

11. Wrażenie poraunku i miłostnego szeptu narzeczonej — תב

patoka czwli wypływający swobodnie z woszczyz miód, por. Pa. 19 11. Przyp. 5, 3; 27, 7. Wonność Libanu, słynna z powodu mądostat ro, śnących tam aromatycznych drzew i ziół, por. Hoz. 14, 7.

12. Do zamkniętego ogrodu albo przykrytej płytą kamienną i opieczętowanej przez właściciela studni, niema nikt obcy dostępu. Takim jest i serce jej czyste, dla nikogo niedostępne. Płytami kamiennymi przykrywa się na Wschodzie studnie aby je lotny piasek i kurz nie zabrudził, por. Gen. 29, 2. 3. 4. 5. 6. 7. 8. 9. 10. 11. 12. 13. 14. 15. 16. 17. 18. 19. 20. 21. 22. 23. 24. 25. 26. 27. 28. 29. 30. 31. 32. 33. 34. 35. 36. 37. 38. 39. 40. 41. 42. 43. 44. 45. 46. 47. 48. 49. 50. 51. 52. 53. 54. 55. 56. 57. 58. 59. 60. 61. 62. 63. 64. 65. 66. 67. 68. 69. 70. 71. 72. 73. 74. 75. 76. 77. 78. 79. 80. 81. 82. 83. 84. 85. 86. 87. 88. 89. 90. 91. 92. 93. 94. 95. 96. 97. 98. 99. 100. 101. 102. 103. 104. 105. 106. 107. 108. 109. 110. 111. 112. 113. 114. 115. 116. 117. 118. 119. 120. 121. 122. 123. 124. 125. 126. 127. 128. 129. 130. 131. 132. 133. 134. 135. 136. 137. 138. 139. 140. 141. 142. 143. 144. 145. 146. 147. 148. 149. 150. 151. 152. 153. 154. 155. 156. 157. 158. 159. 160. 161. 162. 163. 164. 165. 166. 167. 168. 169. 170. 171. 172. 173. 174. 175. 176. 177. 178. 179. 180. 181. 182. 183. 184. 185. 186. 187. 188. 189. 190. 191. 192. 193. 194. 195. 196. 197. 198. 199. 200. 201. 202. 203. 204. 205. 206. 207. 208. 209. 210. 211. 212. 213. 214. 215. 216. 217. 218. 219. 220. 221. 222. 223. 224. 225. 226. 227. 228. 229. 230. 231. 232. 233. 234. 235. 236. 237. 238. 239. 240. 241. 242. 243. 244. 245. 246. 247. 248. 249. 250. 251. 252. 253. 254. 255. 256. 257. 258. 259. 260. 261. 262. 263. 264. 265. 266. 267. 268. 269. 270. 271. 272. 273. 274. 275. 276. 277. 278. 279. 280. 281. 282. 283. 284. 285. 286. 287. 288. 289. 290. 291. 292. 293. 294. 295. 296. 297. 298. 299. 300. 301. 302. 303. 304. 305. 306. 307. 308. 309. 310. 311. 312. 313. 314. 315. 316. 317. 318. 319. 320. 321. 322. 323. 324. 325. 326. 327. 328. 329. 330. 331. 332. 333. 334. 335. 336. 337. 338. 339. 340. 341. 342. 343. 344. 345. 346. 347. 348. 349. 350. 351. 352. 353. 354. 355. 356. 357. 358. 359. 360. 361. 362. 363. 364. 365. 366. 367. 368. 369. 370. 371. 372. 373. 374. 375. 376. 377. 378. 379. 380. 381. 382. 383. 384. 385. 386. 387. 388. 389. 390. 391. 392. 393. 394. 395. 396. 397. 398. 399. 400. 401. 402. 403. 404. 405. 406. 407. 408. 409. 410. 411. 412. 413. 414. 415. 416. 417. 418. 419. 420. 421. 422. 423. 424. 425. 426. 427. 428. 429. 430. 431. 432. 433. 434. 435. 436. 437. 438. 439. 440. 441. 442. 443. 444. 445. 446. 447. 448. 449. 450. 451. 452. 453. 454. 455. 456. 457. 458. 459. 460. 461. 462. 463. 464. 465. 466. 467. 468. 469. 470. 471. 472. 473. 474. 475. 476. 477. 478. 479. 480. 481. 482. 483. 484. 485. 486. 487. 488. 489. 490. 491. 492. 493. 494. 495. 496. 497. 498. 499. 500. 501. 502. 503. 504. 505. 506. 507. 508. 509. 510. 511. 512. 513. 514. 515. 516. 517. 518. 519. 520. 521. 522. 523. 524. 525. 526. 527. 528. 529. 530. 531. 532. 533. 534. 535. 536. 537. 538. 539. 540. 541. 542. 543. 544. 545. 546. 547. 548. 549. 550. 551. 552. 553. 554. 555. 556. 557. 558. 559. 560. 561. 562. 563. 564. 565. 566. 567. 568. 569. 570. 571. 572. 573. 574. 575. 576. 577. 578. 579. 580. 581. 582. 583. 584. 585. 586. 587. 588. 589. 590. 591. 592. 593. 594. 595. 596. 597. 598. 599. 600. 601. 602. 603. 604. 605. 606. 607. 608. 609. 610. 611. 612. 613. 614. 615. 616. 617. 618. 619. 620. 621. 622. 623. 624. 625. 626. 627. 628. 629. 630. 631. 632. 633. 634. 635. 636. 637. 638. 639. 640. 641. 642. 643. 644. 645. 646. 647. 648. 649. 650. 651. 652. 653. 654. 655. 656. 657. 658. 659. 660. 661. 662. 663. 664. 665. 666. 667. 668. 669. 670. 671. 672. 673. 674. 675. 676. 677. 678. 679. 680. 681. 682. 683. 684. 685. 686. 687. 688. 689. 690. 691. 692. 693. 694. 695. 696. 697. 698. 699. 700. 701. 702. 703. 704. 705. 706. 707. 708. 709. 710. 711. 712. 713. 714. 715. 716. 717. 718. 719. 720. 721. 722. 723. 724. 725. 726. 727. 728. 729. 730. 731. 732. 733. 734. 735. 736. 737. 738. 739. 740. 741. 742. 743. 744. 745. 746. 747. 748. 749. 750. 751. 752. 753. 754. 755. 756. 757. 758. 759. 760. 761. 762. 763. 764. 765. 766. 767. 768. 769. 770. 771. 772. 773. 774. 775. 776. 777. 778. 779. 780. 781. 782. 783. 784. 785. 786. 787. 788. 789. 790. 791. 792. 793. 794. 795. 796. 797. 798. 799. 800. 801. 802. 803. 804. 805. 806. 807. 808. 809. 810. 811. 812. 813. 814. 815. 816. 817. 818. 819. 820. 821. 822. 823. 824. 825. 826. 827. 828. 829. 830. 831. 832. 833. 834. 835. 836. 837. 838. 839. 840. 841. 842. 843. 844. 845. 846. 847. 848. 849. 850. 851. 852. 853. 854. 855. 856. 857. 858. 859. 860. 861. 862. 863. 864. 865. 866. 867. 868. 869. 870. 871. 872. 873. 874. 875. 876. 877. 878. 879. 880. 881. 882. 883. 884. 885. 886. 887. 888. 889. 890. 891. 892. 893. 894. 895. 896. 897. 898. 899. 900. 901. 902. 903. 904. 905. 906. 907. 908. 909. 910. 911. 912. 913. 914. 915. 916. 917. 918. 919. 920. 921. 922. 923. 924. 925. 926. 927. 928. 929. 930. 931. 932. 933. 934. 935. 936. 937. 938. 939. 940. 941. 942. 943. 944. 945. 946. 947. 948. 949. 950. 951. 952. 953. 954. 955. 956. 957. 958. 959. 960. 961. 962. 963. 964. 965. 966. 967. 968. 969. 970. 971. 972. 973. 974. 975. 976. 977. 978. 979. 980. 981. 982. 983. 984. 985. 986. 987. 988. 989. 990. 991. 992. 993. 994. 995. 996. 997. 998. 999. 1000.

13. Tem piękniejsze i bujniejsze są latorośle, kwiaty i owoce tego ogrodu — mowa tu prawdop. o potomstwie — יי park, perskie paridzeana 200. Deut. 33, 13. 14. 15. 16. 17. 18. 19. 20. 21. 22. 23. 24. 25. 26. 27. 28. 29. 30. 31. 32. 33. 34. 35. 36. 37. 38. 39. 40. 41. 42. 43. 44. 45. 46. 47. 48. 49. 50. 51. 52. 53. 54. 55. 56. 57. 58. 59. 60. 61. 62. 63. 64. 65. 66. 67. 68. 69. 70. 71. 72. 73. 74. 75. 76. 77. 78. 79. 80. 81. 82. 83. 84. 85. 86. 87. 88. 89. 90. 91. 92. 93. 94. 95. 96. 97. 98. 99. 100.

14. Wzrost poraunku i miłostnego szeptu narzeczonej — תב patoka czwli wypływający swobodnie z woszczyz miód, por. Pa. 19 11. Przyp. 5, 3; 27, 7. Wonność Libanu, słynna z powodu mądostat ro, śnących tam aromatycznych drzew i ziół, por. Hoz. 14, 7.

15. Żródło ogrodów, wyłączenie dla zraszania ich przeznaczone. Krynica żywych wód, która wodę swą z własnej głębi czerpie, w poezji popolite miano młodej małżonki, por. Przyp. 5, 15—18. Spływające z gór potoki są zawsze czyste, świeże i orzeźwiające.

16. Słowa Sulamity, któremi wzajemne uczucia swe wynurza. Zmie-

3. Złożyłam suknię moję, jakżebym ją znowu miała włożyć? Umyłam nogi moje, jakżebym je znowu miała zbrudzić?

4. Luby mój ściągnął rękę swą luką, a wnętrze moje zawrzało przy nim.

5. Wstałam, aby otworzyć lubemu mojemu, podczas gdy ręce moje kapały myrrą, a palce moje myrrą samoświekłą na rękojeści zawory.

6. Otworzyłam lubemu mojemu, ale luby mój już był odszedł i znikł. Dech mój się zaparł gdy mówił, szukałam go, alem nie znalazła; wołałam go, ale nie dał mi odpowiedzi!

7. Napotkali mnie stróże, krążący po mieście: bili mnie, zranili; zabrali mi i szal mój stróże murów.

8. Zaklinam was, córy jerozolimskie: Jeśliście znalazły lubego mojego, cóż powiecie mu? — żem chora z miłości!

9. Czemu się wyróżnia luby twój od oblubieńców innych, o najpiękniejsza z kobiet? Czemu się wyróżnia luby twój od oblubieńców innych, że nas tak zaklinasz?

10. Luby mój lśniąco biały a rumiany, zaniejszy nad miryad.

11. Głowa jego jako bryła szczerzozłota, włosy jego kędzierzawe, czarne jako kruk.

12. Oczy jego jako gołębie nad potokami wód, wykapanie w mleku, w oprawę osadzone.

13. Lica jego jako zagony balsmu albo grządki korzeni wnyhych, usta jego jako lilie sąjące się myrrą wolno ciekącą.

11. זה עברו wyraża imponującą szlachetność kształtu jakiej głowa przedstawia זכיתו od ללח zwisną, więcej się kędziory: por. 101 i Jez. 18, 5. Cera biała w ramach czarnego zarostu tworzy zachwycający kontrast.

12. Oczy jasne i wilgotne, których ciemne źrenice niejako w białku się kąpią, przypominają oczy gołębi, które z potoku piją a przytem wzrok swój podnoszą i spuszczają ręką oprawę. por. Ex. 25, 7; 28, 17. Siedzą ona mocno w swej orbitcie, t. j. nie są zapadłe jak u chorych lecz występują wyraźnie, w całej swej pełni i wielkości.

13. Policzki jego są tak lekko zaakragłone jak zagon krzewów balsamicznych, ku środkom wyżej, po obu końcach niżej się rozciągający tuż grządki na tarasach, por. 8, 10. Inni czytają קריילי i odnoszą: מריקס do perfumowanego zarostu. Każde słowo spływające z ust jego technie najkozartowniejszą myrrą.

פִּתְחֵי לִבִּי אֲחִי וְנִשְׁתַּחֲוֶה לְפָנָיו וְיִתֵּן מִסֹּאֵי נִמְלֵאֵשׁ
 3 הַצְּחוֹת רַעֲסֵי לִבִּי: פִּשְׁטֵנוֹ אֶת־תְּהֵמָה אֲבָבָה אֶל־בְּשֵׁמֶה
 4 רְתַמְתִּי אֶת־דִּלְגֵי אֲבָבָה אֲנִי־נֹכַח: הֲוֵה שִׁמְחֵה לִּי מִד
 5 לְדֹר וּשְׂשֵׁה הַמֵּוֹ עֲלָיו: קִמְתִּי אֵינִי לִפְתָּח לְדֹר וְהֵוֹ
 6 נִסְפֹּ מִד וְאֲבָעֵתִי מִד עֹבֵר עַל פְּתוֹת הַמַּעֲשֵׂל: פִּתְחֵי
 7 אֵי לְדֹר וְדֹר הַמֵּוֹ עֵבֵר בְּשֵׁי יָאֵה בְּרָבֵוּ בְּשִׁמְחֵוֹ
 8 וְלֹא מִפְּאֵוֹ דְרָאִיו וְלֹא עֲלָיו: מִפְּאֵוֹ שִׁמְחֵוֹ
 9 הַקְּבֹבִים בְּעֵד הַמֵּוֹ פִּגְעֵי יָאֵה אֶת־דֹּרֵי מַעֲשֵׂל
 10 שִׁמְחֵוֹ הַקְּבֹבִים: הַשְּׁמַעֲתִי אֲתֵבֶם מַעַת וּרְשָׁלוֹם אֲבִ
 11 תִּמְצֵאוּ אֶת־דֹּרֵי מַהֲשִׁמְחֵוֹ לִי שִׁוְלֵת אֲבָבָה אֵי: מִד
 12 הַיֹּדֵעַ מִדֹּר הַנֶּפֶחַ בְּשֵׁשׁ מַהֲשִׁמְחֵוֹ מִדֹּר אֲבָבָה
 13 הַשְּׁמַעֲתֵנוּ דֹרֵי אֵה אֲדֹוֹם הַגּוֹל מִרְבָּבָה: רֵאשֵׁוֹ בְּתֵם
 14 פֶּה הַצְּחוֹתֵנוּ מִתְּמָלִים שְׁחֹוֹת בְּעֵרֹב: עֲלָיו בְּיֹעִים עֲלֵי
 15 אֲפִינֵו מֵם רְשָׁעֹת קִהְלֵב יִשְׁבֹּת עֲלֵי־מַלְאָח: לְחֵוֹ

11. זה עברו

3. Skromność nie pozwala jej o niezwykłej, spójnionej porze go przyjąć rure chiton, por. Gen. 3, 21; 37, 3, 2 Sam. 13, 18 itd.

4. זה separa, otwór, tu luka w górnej części drzwi umieszczona, celem polpatrywania przybywających, tak też w por. Jez. 16, 11. Jer. 31, 20, wyraża głębokie współczucie.

5. ששעו חו זה עברו co rrrr to Ex. 30, 23, myrrha stante. Przybył niby na uroczystość obficie namaszczony, tak że gdy ręką swą przez otwór sięgnął i nasywy drzewi się dotknął cała aromatem przeszła.

6. Zal Salamiy, że mu odeszł porzowiła prz odwarcał się, odeszł por. Jer. 31, 22.

7. Uwzając mnie za włóczącą się ladcnicę, jako taką mnie traktowali — ריר szeroki, cienki pęd, szal, por. Jez. 3, 23. Murów miasta, por. 2 Sam. 18, 24. Jez. 62, 6.

8. zchroniwszy się przed stróżami, spotyka kobiety jerozolimskie do których współczucie się zwraca, prosząc, aby ukoclanego o stanie jej serca powiadomiły, por. 2, 5.

10. Waxf czyli opis narzeczonego, w. 10—16. Jest on najpiękniejszym z młodzieńców, lęczy w osobie swojej wszystko co nadobnym jest uroczem i wspaniałem. Czysta białość cery znamionuje szlachetne pochodzenie, rumieniec zaś pełnię zdrowia i siły, por. Treny 4, 7. דל ul. wyniesiony, jakby chorągwią zaopatrzoney.

14. Ręce jego jako walce złote, osadzone chryzolitem, żywot jego jako dzieło mistrzynie z kości słoniowej, pokryte szaframi.

15. Uda jego jako słupy marmurowe, postawione na kulach szczerzotłych, postać jego jako Liban, smukły jako cedry.

16. Podniebienie jego słodczyń, a on cały rozkoszą: Taki to luby mój, taki mój przyjaciel, o córy jerozolimskie!

ROZDZIAŁ VI.

1. Dokąd poszedł luby twój, o najpiękniejsza z kobiet? Dokąd zwrócił się luby twój, abyśmy go szukały z tobą?

2. Luby mój zaszedł do ogrodu swego, między grządki balsamu, aby paść w ogrodach, a zrywał lilje.

3. Jam jest lubego mego, a luby jest mój, on, który pasie między liljami.

4. Pięknaś ty, przyjaciółko moja, jak Thyrea, uroczą jak Jerozolima, groźna jak pulki pod chorągwiami.

5. Odwróć oczy twe odemnie, bo mnie trwogą przejmują. Sploty twoje jako stado kóz, zeszliżujących się z Gileadu.

6. Zęby twoje jako stado owiec, które wyszły z pławiska, z których każda bliźnięta rzuca, a żadna nie roni.

7. Jako płatek granatu skroń twoja z po za zasłony twojej.

4. Pieśń ósma, w. 4—12. tworzy z kilku przerwami wazf czyli opis narzeczonej, włożony w usta obłubieńca. Miasta, stanowiące najwyższą chlubę i ozdobę kraju są zarazem miarą jej piękności. Tyra, stolica państwa północnego od Jeroabeama 1 do czasów króla Omri, który Samarię zbudował, por. 1 Król. 14. 17; 16, 23, 2 Król. 15. 14. Wymieniona ona przed piękniejszą Jerozolimą, por. Tr. 2. 15. Ps. 48, 3. jako główne miasto rodzinnej ziemi Sulamity. Groźna, każde serce podbijająca, która powabami swymi wszystkich czaruje. גורלות stojąca pod sztandarami zastępy, gotowe wszelki zamach odeprzeć.

5. Wobec czystego, przenikliwego i damnego jej wzroku musi on pokornie oczy swoje spuścić — וררתי w trwogę uprawić. ערליו por. 4. 1.

6. Powtórzenie 4. 2. stwierdza, że Sulamita po ślubie w oczach obłubieńca nie z powabów swoich nie straciła.

7. Por. 4. 3.

כערונת הבשם מגדלות מרקהים שפתותיו ישושם
 14 נטפות מור עקר: דרו גיליו וקב מילאם פמריש
 15 מעיו עשת שן מעצבת ספרים: שוקו עמוד שש
 16 מוסקים עליאציתו מרארו בקבנו כדור ספאים:
 חבו מוסקים וקלו מוסקים ונה דודו ונה רעי כות
 יורשלים:

1 אנה הלך דודך נפה בנישם אנה פנה דודך ויבקשו
 2 עמך: דודי ובר לגנו לערונת הבשם לעדוה כנים
 3 ולקלם שושנים: אנה לדודי ודודי לי הרועה בשושנים:
 4 יפה את רעילי בתרצה אנה מירושלים אמה כנדלות:
 5 חסבי עינך מעדי שם הרועה שרף עשר העים
 6 שאלשו מירגלעד: שגד עדר הרועה שעלו מן
 7 הרצה שקלם מהאמות ושקלה אין בהם: כפלה

14. Przedramię i palec rąk utoczone jak walce złote osadzone paznokciami z chryzylitu czyli topazu, por. Ex. 28, 20. miękkie części ciała, tu żywot por. Dan. 2. 32. przez młodą małżonkę opisany — jest on linięto biały z odcieniem błękitnawym — ער — dzieło wyrobione, kunstowne.

15. Tak silne i majestatyczne — to samo porównanie Koh. 12, 8. w białym marmur, Est. 1, 6. בור w. wybrany, awyki przydomke kazdego rzeczy niepospolitej, por. Ps. 89, 20, odnosi się do osoby nie do postawy.

16. Podniebienie jako organ mowy, por. Ij. 33, 2. Przyp. 8. 7. חסבים por. Jez. 64, 10. Z dumą dodaje Sulamita: Taki to luby mój!

Rozdział 6. do w. 3. powieść zakończeniowa, por. 2. 4—7; 2, 16—17; 3, 5; 4, 16; 5, 1. zaspakaja ciekawe pytania towarzyszek, gotowych po entuzjastycznym tym opisie obłubieńca, obecnie już młodego małżonka, wraz z Sulamitą szukać.

2. Odpowiada ona im żartobliwie: zaszedł do ogrodu swego, por. 4, 12—16. יער. uf. stada owiec nie puszcza się bowiem do ogrodu, zwłaszcza rzadkimi krzewami zasadzonego.

3. Należy on już do mnie, tycje już tylko dla mnie i próżne by były wasze zabiegi, por. 2, 16. Żart taki odpowiada w zupełności ochocznemu nastrojowi uroczystości weselnej, por. 3, 4.

8. Sześćdziesiąt jest ton królewskich, a osmdziesiąt nalożnic, a panien bez liczby.

9. Jedna tylko jest gołąbka moja, moja czysta, ona jedynaczka u swojej matki, wybranka swej rodzicielki. Widziały ją dziewice i szczęsną nazwały, krojąc i nalożnic a sławiły ją.

10. Któżaś to jest, która spogląda jako zorza poranna, piękna jak księżyc, czysta jak słońce, groźna jako pułki pod chorągwiami?

11. Do ogrodu orzechowego zastąpiłam, by napawać się świeżymi pędami doliny, aby zobaczyć, czy rozwinął się winograd, czy rozkwitły granaty.

12. Nie zmiarkowałam, że mnie pożądlivość moja uczyniła jako zaprzęgi Aminadaba.

ROZDZIAŁ VII.

1. Zwróć się, zwróć Sulamitu, zwróć się, zwróć, abyśmy się napatrzili na ciebie! Cóż chcecie zobaczyć na Sulamicie? To, co niby korowodem jest wojennym.

2. O, jakie uroczę są stopy twoje w sandałach, ty córo książęca! zagięcia bioder twoich są jako kolje, wyrobione ręką mistrza.

3. Łono twoje jako czasza okrągła, pełna napoju wonnego; żywoł twój jako bróg pszenicy ogrodzony liljami.

zam. *חמה כמות מלח* albo *תש*, przy, z okazji; por. *בכירתה* Hez. 13, 6. *בשבתה* Jez. 30, 19. *בשבת* Jez. 23, 5. *במחנה* zam. *במחנה* wojennym, obozowym, Num. 13, 19. O samym tańcu por. uwagi wstępne.

2. *עצב* oznacza stopę w chwili gdy się porusza, tu o ruchach piaszczących nóg, tak pięknych jak urodzonej córy książęcej pszenicy, salochnie zagięte linie bioder, wydudniająco się podczas tańca *ירי* Przep. 25, 12. jak *בצבית* od *צב* oznacza kładą ozdobię ze złota, srebra lub drogich kamieni. *אמן* mistrz, od ręki prawej, którą dzieci swe wykonywa tak nazwany.

3. Podczas tańca wydunająta się i inne części ciała *שרר* wł. żyła pępkowa jako centrum łona, w środku nieco wklęsłego por. Ex. 16, 4. Przep. 3, 8. *אמן* Ex. 24, 6. Jez. 22, 24. *תב* mieszany napój korzeniami zaprawiony. Kolor pszenicy uwalany za najpiękniejszą dla ciała ludzkiego *קמח* Neh. 13, 15. 2 Kron. 31, 6. kupa wymłóconego zboża *תבנה* part. pass. ogrodzona, por. późniejsze *תבנה* — brogi zboża wieszono często, kwiatami, Sticckel.

8 *הָרָמְלוֹן רָקֵתְךָ מְכַשֵׁר לְאֶמְקֶדְךָ: שְׁעִים מְלֹחַ מְלֻבָּתֵי שְׂמֵינַיִם*
9 *פְּלִגְשִׁים וְעַלְמֹת אֵין מִקְפָּד: אֲנִתָּה הִיא וְזֹאת סִמּוֹתֵי*
אֲנִתָּה הִיא לְאֶמֶת בְּרָהּ הִיא לְיִצְחָקָהּ רָאִיהָ בְּעֵת
10 *וְיִאֲשִׁרֶיהָ מְלֻבָּתֵי וְפִלְגְשִׁים וְהִסְלִיחֶיהָ מִיָּדָת בְּנֵי־שֹׁפֵטָה*
כְּמִוֶּשֶׁתֶּר יָפָה כְּלִבָּהּ בְּרָהּ כְּהֵמָה אֲמָה בְּנֵי־דָלִת:
11 *אֲלֵינִת אֲמִי בְּדָמֶיהָ לְרֵאִיתָ כְּאֵם לְיִצְחָק לְרֵאִיתָ בְּחַרְתָּהּ*
12 *תִּלְפֹן לְהַגִּיז הַרְמִיָּם: לֹא יִדְעֶנּוּ וְנֶפֶשׁ שְׂמֵינֵי מִדְּרָבֹת*
עֲמִי קָדִיב:

1 *שׁוּבֵי שׁוּבֵי הַשְּׁוֹלְמִית שׁוּבֵי שׁוּבֵי וְהַזְהִירָךְ מִדְּמִתְחֹוֹ*
2 *בַּשְּׁוֹלְמִית כְּמִדְּמֵי הַמִּתְקִים: מִדְּיָדָי פְּעֻמָּךְ בְּנֵגְדִים*
בְּתִיגְרֵיב תִּמְכֹּרֵי וְרִבְדֵךְ כְּמִי קְלָאִים מְשֵׁשׁ דְּבֵי אֲפִיִן

ו. 2. אֲפִיִן אֵי אֲפִי

8. Droszka mu ona nit cały harem — *תבנה* zam. *תבנה* jak często w tej księdze. O podanych tu liczbach właściwych *תבנה* i faworytek, por. 1 Król. 11, 3. i uwagi, wstępne.

9. *אמן* *piel.* por. Przep. 31, 28.

10. Pieśń dziewięta, wazf o tańcu z mieczem, wykonany wieczorem przy blasku pochodni od 6, 10 do 7, 3. przerwany wtrąconymi wierszami 11. i 12. Okrzyk gości weselnych, który kolem ustawieni na widok panny młodej w głośny szachwyt wpadają — *תבנה* por. 3, 6; 8, 5.

11. Słowa oblatwieńca, por. 4, 12 — 16; 6, 2 *תבנה* fem. zam. *תבנה*; por. Est. 1, 5; 7, 7. *אמן* por. 4, 8, 12.

12. Wiersz niezrozumiały, z pojedynczych wyrazów bez związku się składający. Może zajętdzista narzeczona na plac tańca w powozie, tu do wymienicnej wyraźnie osoby należąca.

Rozdział 7, 1, dalszy ciąg wazfu 6, 10. Wzywanie panny młodej aby tańce rozpoczęła. *זכור* się, odnosi się do ruchów naprzód i wstecz podczas tańca — *תבנה* nie imię własne lecz *תבנה* z Sulem czyli *Sulamem*, por. Joz. 19, 18. 1 Sam. 28, 4, z Król. 4, 8. miejscowości położonej u stóp małego Hermonu naprzeciw Izrael. *Sept.* nazywa ją *תבנה* *תבנה*; zmiana imienia nastąpiła prawdopodobnie dla bliższego współdziałku z imieniem Salomon. *Suncanimita*, ostatnia małżonka Dawida, 1 Król. 1, 3, 15; 2, 17. uchodziła za najpiękniejszą na całej ziemi izraelskiej, i stała się w następstwie przysłowia dla oznaczenia urody kobiecej — *תבנה* abyśmy się napawali widokiem twoim. *תבנה* ekliptycznie

4. Obie piersi twoje jako jelenki młode, jako dwoje bliźniąt sarnich.

5. Szyja twoja jako wieża z kości słoniowej, oczy twoje jako sadzawki Cheszbonu u bramy Bathrabim, nos twój jako wieża na Libanie, zwrócona ku Damaszkowi.

6. Głowa twoja na tobie jako Karmel porośły, a kossy głowy twej jako purpura. Król uwieziony w tywach kędziarach spływających.

7. O, jakżeś piękna, jakoteż uroczą, miłości moja przezrozkosza!

8. Ta postawa twoja podobna do palmy, a piersi twoje podobne do gron.

9. Pomyślałem: a na tę palmę chciałbym wstąpić, a pochwycić gałązki jej, a będę mi piersi twoje jako grona winne, a woń nozdrzy twoich jako jabłek wonnych.

10. A podniebienie twoje jako wino wyborowe, które lubemu memu łagodnie spływa, a pobudza do szepotu usta śpiących.

11. Jam jest obłubienca mego, a ku mnie pożądlivość jego.

12. Pójdź, luby mój, wyjdźmy na pole, zanocujmy w siołach.

13. Rano wstaniemy do winnic, zobaczymy czy rozwinął się winograd, czy otworzyły się pęczki, czy zakwitły granaty: wtedy obdarzę cię miłością moją.

10. Podniebienie tyle co usta albo to co te usta szepczą — בין zam. 123. Wyrzami ludoj przerywa Sulamita słowa obłubienca — wedle innych jest to digrafia z w. 11. Wino smaczne spływa niejako lekko i przyjemnie דברי za דברי pobudza do szepotu śpiących, którym jeszcze smak w ustach pozostał i o skożostwanym napoju z lubością sobie przypomina.

11. Iam jest ludoj por. Gen. 3, 16 w konstr. z מלי naturalny pocieg.

12. Zanocujmy albo wogóle zabawmy בביצית w siołach 1 Sam. 6, 18, 1 Kron. 26, 27. Inni podług 4, 13. pod krzewami cyprowemi czyli alheny.

13. Opis zbliżający się w naturze i w zyciu ich wino, por. 6, 11. סמך 2, 13, 15. מן nie w znaczeniu „tam” lecz „wtedy”, w tym czasie miłości, por. 1j. 35, 12.

3 שָׁרֵדָה אֵין הַסֶּלֶר אֶל־יְחֶסֶר נִמְנָן בְּמִלָּה עֲרַמַת הַטֹּהֵם
4 סִימָה בְּשִׁשְׁעִים: שֵׁן שָׁרֵדָה כִּשְׁנָה עֶשְׂרִים תֵּאֵמָר אֲבֹהִי:
5 אֶנְאָדָה כְּמִגְדַל הַשָּׁן עֵלֶיךָ בְּרִכּוֹת כְּחֶשְׁבֹן עַד־שֶׁשֶׁר בַּת־
6 רַבִּים אֶפֶד כְּמִגְדַל הַרְבֵּנָן אִזְחָה פִּי וְהִשְׁקֵן: רֵאשֵׁד
7 עֵלֶיךָ כְּבִרְמִיל עֵלֶיךָ רֵאשֵׁד כְּאִיגֹן מִלָּד אֶשׁוּר כְּרִדְמִיבִי:
8 מְדִיפֵית וּמְדִיפֵית אֲדָבָה בְּקַעֲנִימִים: אֵתָה קוֹמְתָד
9 הַמִּתָּה לְמִלָּר וְשָׁרֵד לֶאֱשְׁכֵלוֹת: אֲמַרְתִּי אֶל־מִלָּר כְּתִמָּר
10 אֲחִיבָה בְּסִמְסָן הַדְּרִימָא שָׁרֵדָה כְּאֶשְׁכֵלוֹת הַשָּׁן גְּרִים
11 אֶפֶד כְּסַפְחִים: וְהֶפֶד כְּגֹן סִיבִים הַלְדִי לְדוֹדִי כְּמִשְׁרִים
12 וְיִכַב שִׁפְתֵי יִשְׁעִים: אֵי לְדוֹדִי וְעֵלֶי תִשְׁקָתִי: לִבָּה דְרִוִי
13 נֵאֵמָר הַשָּׁרֵדָה עֵלֶיךָ כְּסַפְחִים: נִשְׁסִימָה כְּרִמִּים גְּרֵאָה
אֲסִיבֵיהֶן הַשָּׁן פֶּתַח הַסֶּלֶר נִבְּנָו הַרְמוּמִים שֵׁן אֵתָה

4. Por. 4, 5. ze zmianą תאמי zam. תאמי.

5. O budowlach z kości słoniowej, por. Pa. 45, 9. Am. 3, 5. Oczy tak jasne jak czyste zwierciadło wód, w których niebo się odbija. Sadzawki takie, zwykle po za obrębem miasta zakładane, urządzał również Salomon, por. Koh. 2, 6. Heszbon stare miasto w wschodniej części Palestyny, z poetycznym przydomkiem Batrabim „miasto ludne” może też być miastem najbliższej wsi do której brama wiodła. Prosty i wyniosły jak wieża z której najpiękniejszy widok się roztwiera. Nos nadaje całej fizyonomii wtafcywy charakter i stanowi główny warunek pięknego oblicza. Damaszek z wysokiej wieży widalny.

6. Głowa „na tobie” spoczywająca, podobna do góry Karmel, która majestatem nad morzem się wznosi i gęstymi lasami niby włosiem porośła. Jer. 38, 12. rzecz zwieszająca się — spadające kossy podobne do lniające się ciemno purpury. Król godów weselnych, uwikłany, uwieziony jako niewolnik w tywach kędziarach, spływające falą kędziary.

7. Pięknym jest widok dwóch dusz razem i nierozdzielnie ze sobą połączonych. Niekt. czytają אֲחִיבָה — אֲחִיבָה por. 4, 10; 7, 2. Prosty cała urodzawa postawa, to samo co ביאה 2, 14; 5, 15.

9. Porównawczy ją do smukłej palmy, chciałyby teraz soczysta, złotolota, daktylowe kiciele jej zerwał מִשְׁכַּח Deut. 32, 32. smukłe gałązki zdaniem innych szypulki na których owoc osadzone. Przy zamkniętych ustach oddycha się nosm, atąd „woń nozdrzy” — przypomina ona woń jabłek mar od mar.

14. Pokrzyki roznośliy woń swoję, a przededrzwiami naszymi są wszelakie owoce rozkoszne; świeże i stare, luby mój, które zachowałam tobie!

ROZDZIAŁ VIII.

1. O, gdybyś ty mi bratem był, który ssał pierś matki mojej! Spotkawszy cię na ulicy wycalowałabym ciebie, a niktby mną nie wzgardził.

2. Powiodłabym cię, i wprowadziła do domu matki mojej, gdziebys mnie uczył; a dalałabym ci napić się wina przyprawnego, moszezu z granatów moich.

3. Lewica jego by spoczywała pod głową moją, a prawica jego by mnie pieściła.

4. Zaklinam was, o córky jerozolimskie, abyście nie budziły, nie rozbudzały miłości, póki nie zapagnie!

5. Któż to jest, co tam występuje z puszczy, wsparta na lubym swoim? Pod jabłonią obudziliam cię, tam gdzie cię powiła matka twoja, tam w bolach, rodzicielka twoja.

6. Przyłóż mnie jako sygnę na serce swoję, jako sygnę do ramienia swego. Albowiem silna jak śmierć jest miłość, mocna jak grób namiętność, zarzewia jej jako zarzewia ogniste, jako płomienie Boskie.

7. Wody wielkie nie mogą zagasić miłości, ani zalać jej rzeki. Choćby kto całe mienie domu swego oddał za miłość, toby nim jednak wzgardzono!

6. Prośba, aby jej ukochany wielką i niezłomną miłość swoją wierne zachował. Sygnę nosili mężczyźni na sznurku około szyi, tak że na pierś spadał, por. Gen. 38, 18. albo na palec prawej ręki Jer. 22, 24. Prosi go zatem, aby się z nią nigdy nie rozstawał, ją zawsze na sercu i ramieniu swoim nosił, por. Hoz. 11, 3. Ps. 110, 5. miłość bowiem prawdziwa, szczerza i stateczna, która rzeczywiście całą treść tego wyrazu wyczerpuje, posiada taką siłę, taką energię jak śmierć, której wszystko ulega, której nie zwalczyc i pokonać nie wstanie. Jest ona nietylko potężna ale i niepłynna, nie dająca się jak grób ubłagać i zmieknąć jeżeli jej przedmiot ukochania naruszono — siłą ogniatą, która od ognia powstaje i ogień rodzi — przez samego Boga roznieconym gorzącym płomieniem. רחלתי שזאף על od אבן Ezech. 21, 3. 1j, 15, 30.

7. Żadne przeciwności, żadne moce ziemskie nie mogą jej przyłuszczyć — za żadne też skarby nie można jej kupić.

14 אֲתִדְוֶנִי לָךְ; כִּדְוֹדָאִם נִתְמַדְרִי וְעַל־פְּתָחַיִת כָּל־מַגְרִים
הַדְּשִׁים גִּסְיָשָׁאִם רִדְוִי אֶפְתָּאִי לָךְ;

ה.

1 מִי וְהִנֵּה בָּתָּח לִי יִגְדֵּל שִׁבְרִי אִמִּי אֲמַחֲצֶנָה כִּדְוֹן אֲשַׁקֵּד
9 גַּם לֹא יִבְוֹ לִי; אֲהַרְדֵּ אֲבִיאָה אֶל־בֵּית אִמִּי הַלְמַחֲצִי
3 אֲשַׁקֵּד מִיּוֹן הַרְבֵּחַ מַגְשִׁים רַמְיָ; שְׂמֵאלִי תַחַת רֹאשִׁי
4 וְיָמִינִי תַחַת בְּרֵכְתִי; הַשְּׂבִימֵתִי אֶת־הַסֶּבֶן מִיְּדֵי־הַמַּדְרִיעָרוֹחַ
5 וּמִדְּמֵעָרֵדוֹ אֲתִדְוֶנֶה־בָּהּ עַד שְׂמֵחֶהָ; מִי זֹאת עֲלֵהָ
6 מִיְּדֵי־מַדְרֵבֶר מִתְרַבְּכַת עַל־דְּוִדָּהּ תַחַת חַמְפִּיָּה עֲדָרְהִי
7 שָׂמַח הַבְּלֹתָהּ אֲמַדְ שָׂמַח יִרְדָּהּ; לִרְדָּהּ; שִׁבְרִי כְּדֹחֶם
עַל־לֶבֶד כְּדֹחֶם עַל־יִוְנָאֵךְ כִּי־עֲנָה כְּעֵת אֲבִיבָהּ הֲאֵתִי
9 כִּשְׂאֵל כְּהֵאֵה רֶשֶׁת־הַרְשָׁפִי אֵשׁ שְׂלֵחַתְּהָ; מִים רַבִּים
לֹא יִקְבְּלוּ לְכַבּוֹת אֲתִדְוֶנֶה־בָּהּ וְנִדְרֹת לֹא יִשְׁמָעוּהָ אִם־

14. מילה חמא לבן אשר ומה ומה

14. Pokrzyki czyli jabłuszka mandragory, por. Gen. 30, 14. uwagi wspomniane. Świeże i stare czyli rozmaite wyborowe owoce. Badde tl. są to owoce świeże i stare, które itd.

Rozdział 8, 1. Młoda małżonka przypomniała sobie czas, gdy jeszcze gorących pragnień swoich publicznie objawiała nie mogła, tylko w głębi serca je kryła — marzyła wtedy o tym, aby wolno jej było leżaniem go nazwać.

2. Tybys mnie uczył — wiem bowiem ile mi jeszcze brakuje, alym cię godną być mogła. Uedli: ona, matka, by mnie uczyła jak się zachować mam — יין st. costr. Z soku granatów przyrządzano rodzaj moszezu — chald. 77 od-owinda hebr. 777.

3. Por. 2, 6.

4. Por. 2, 7; 3, 5.

5. Pieśń dziesiąta z różnych urwyków złożona. Początek wierza przypomniała jakiś pochodli pary młodej, w rodzaju opisanego 3, 6—11. i 6, 10; 7, 1. — Czejd druga kilka innych scen uobecnających przeszłe sytuacje zakochanych. par arak. rafaka. opierać się. Tu pod tą jabłonią obudziliam pora pierwszją twoją miłość mior „tam” odnosi się do widniejącego zdaleka domu rodzinnego. Ponieważ w całej książce zawsze tylko o matce narzeczonej mowa czytają niektórzy ורדתיך itd. wkludające te słowa w usta obłubienicy.

8. Matny siostrzyckę małą, która jeszcze piersi nie ma. Cóż uczynić nam z siostrą naszą w dzień, gdy o niej mowa będzie?

9. Jeśli murem jest, tedy wzniesiem na niej zamek srebrny, a jeśli bramą jest, wtedy zomkniemy ją tarcia cedrową.

10. Jam jest mur, a piersi moje jako wieżecy, a tak znalazłam szczęście wobec oczu jego.

11. Winnicę miał Salomon w Baal Hamon; wynajął on winnicę tę dozorcą: tysiąc srebrników miał złożyć każdy za część owocu jej.

12. Winnica moja własna zostaje dla mnie. Tysiąc miej sobie Salomonie, a drzwi dozorcą owoc jej.

13. Która zamieszkujez w ogrodach! towarzysze wytyżają ucho na głos twój: pozwól mi go usłyszeć!

14. Uchodź, luby mój, a bądź podobny do jelenia, albo do sarny młodej na górach balsamicznych.

10. Siostra przypomina sobie to słowo i wskazuje z dumą, że właśnie murem takim była i tem sobie i obłubieńcowi szczęście przyniosła — **וְכֹל שְׂשׂוּעָה**, Deut. 29, 18.

11. Inny fragment. Salomon posiadał drogą bardzo winnicę w Baal Hammon, miejscowości tylko tu i Judith 4, 4 wymienionej.

12. Tej winnicy przeciwstawia młody małżonek swoją winnicę, młodą żonę swoją — tej za nic, nawet za winnicę Salomona nie odda — **זֶבֶד** do mojego rozporządzenia, por. Gen. 13, 9; 24, 51; 34, 10. Twoje tysiąc zachowaj, a dwieście dodam ci jeszcze dla dozorcących.

13. Fragment niejasny. Obłubieniec prosi w imieniu druzbów, aby mu panna młoda coś zaśpiewała.

14. Spełnia ona prośbę jego, wybierając słowa piosnki niegdys w czasie narzeczeństwa nuconej, por. 2, 17.

וְהָן אִשׁ אֲנִיכְלִיטִין בִּרְחֵי בְּחֶבֶד הָן יִבְחוּ לוֹ: אֲמֹת 8
 לֵטוּ קִמְיָה וְשִׁמְיָם אִין לָהּ מִהַעֲשֵׂהָ לְאַחֲמֵנוּ בְּיָם 9
 שְׂדֵרְבִרְהָהּ: אֲחִדְוִימָה הִיא וְנִבְנֶה עֲלֶיהָ מִרְת בְּסָף 9
 וְאֲסִדְלֵת הִיא וְנָעֹר עֲלֶיהָ לַיָּם אֲרִי: אִין הִימָה וְשִׁמְיָ 10
 כְּמִגְדֵלוֹת אִין הַנְּתִיבָהּ כְּעֵצֵי כְּמִצְעֵת שְׂקִיָּים: כָּרִים הֵנָּה 11
 לְשִׁלְמָה כְּבַעַל הַמֶּזֶן נִתַּן אֶת־הַכֶּרֶם לְעֹמֵרִים אִשׁ וְכֹחַ 12
 כִּפְרִיז אֶלֶף כֶּסֶף: כִּרְמֵי שְׁלִי לְפָנַי דְּאֶלֶף לֵד שְׁלֵמָה 12
 וְנִצְמִיָּים לְעֹמֵרִים אֶת־פְּרִיז: הַיּוֹשֶׁבֶת כְּנֹגִים כְּבָרִים 13
 מִכְּשִׁיבִים לְיָמֵיךָ הַשְּׂמֵמָה: בְּחֹרֵדֶיךָ וְדִמְדִלְתֶךָ לְגַבִּי 14
 אִין לְעֹפֵר הַאֲלִיָּים עַל הַרִי בְּשִׁמְיָם:

8. Wspomnienie z czasów pierwszej młodości Salomity — fragment. Przytacza ona podsłuchaną niegdys rozmowę braci swoich, którzy nad wychowaniem jej się naradzali — רבו, mówić w celach matrymonialnych, starad się, Gen. 34, 6 i Sam. 25, 40. W sprawach tych stażył braciom głos rostrzygający, por. Gen. 24, 55, 2 Sam. 13, 20.

9. Mur stoi, drzewi obracają się na zawiasach: pierwszy nie pozwala nikomu wejść, drzewi nawet zamknięte można otworzyć. Jeżeli otwór okaza się jak mur nieprzystępny, będziemy ją szanowali i czcili — mury albo wieże przyzadabiano często jakąś kosztowną rzecz, por. 4, 4; 7, 5. Jez. 54, 12. Jeżeli zaś przeciwnie wietrzniak będzie, wtedy zamkniemy ją tarcia cedrową czyli drzewem trwałem i mocnem, roztoczym nad nią opiekę surową.